

Також за визначенням дослідниць Ж. Білик та К. Постової основною метою STEM-освіти є вдосконалення навчального процесу в освітніх закладах через науково-дослідну та інженерну діяльність. Відтак відбувається якісна реалізація завдань щодо цілеспрямованого розвитку інтелектуальних, пізнавальних і творчих здібностей дітей, що підвищує їхню конкурентоспроможність у подальшій освіті та працевлаштуванні відповідно до вимог XXI століття [4].

Отже, аналізуючи освітню цінність STEM-підходу для методики навчання вихованців у середовищі закладів позашкільної освіти за основу нами прийнято судження вчених Н. Білик та Г. Шмигер які узагальнили основні перспективи та ефективні можливості його використання які полягають у: можливості активного використання STEM-проектів як засобів практичного використання науково-технічних знань на практиці; прискорений розвиток критичного мислення під час вирішення навчальних проблемних ситуацій, створення різних інноваційних продуктів, мобілізації власних зусиль на шляху досягнення поставленої мети; використання активної командної комунікації, створення вільної атмосфери, налагодження стосунків довіри, взаємодопомоги, підвищення пізнавального інтересу до опанування технічних дисциплін; набуття вихованцями практичних навичок щодо дослідження сучасних технологічних інновацій, можливість розширення опанування шкільної програми, та актуалізацію вже набутих у школі знань.

Література:

1. Биковська О. В. Трудове виховання в позашкільних закладах у сучасних економічних умовах (на прикладі гуртків науково-технічного профілю) : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Київ, 2000. 198 с.
2. Нормативно-правове забезпечення STEM-освіти URL : <http://surl.li/sfpskb> (дата звернення 12.09.2024).
3. Історія кафедри позашкільної освіти. URL: <https://pou.org.ua/istoriya-kafedry/> (дата звернення 11.09.2024).
4. Биковський Я. Т. Педагогічні умови діяльності гуртків закладів позашкільної освіти : моногр. / Я. Т. Биковський. К. : ІВЦ АЛКОН, 2020. 148 с. URL: <https://t.ly/cueu> (дата звернення 13.09.2024).

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ

Клочкова Ю.В.

*Комунальний заклад вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради (м. Запоріжжя)
yuliya.tv@gmail.com*

Інклюзивна освіта стає глобальною вимогою, яка передбачає залучення до освітнього процесу дітей з різними особливими освітніми потребами. Це викликає потребу в пошуку нових підходів, методик та технологій, які б сприяли адаптації освітнього середовища та підвищенню його ефективності. Інноваційні підходи є критичними для забезпечення індивідуалізації навчання, розвитку соціальних та когнітивних навичок у дітей з особливими потребами, а також для створення середовища, яке підтримує їхню активну участь у навчальному процесі. Такі підходи дозволяють вдосконалювати методики викладання, використовуючи сучасні технології, диференціацію завдань.

Водночас, важливим аспектом є підвищення кваліфікації педагогів, які працюють в умовах інклюзії, і впровадження новітніх педагогічних практик. У цьому контексті,

інноваційні рішення сприяють не лише підвищенню якості освітніх послуг, а й формуванню толерантного суспільства, що підтримує рівність прав усіх його членів.

Впровадження інноваційних підходів в освітній процес, закріплене на законодавчому рівні, базується на оновленні змісту освіти й є одним із ключових стратегічних завдань, визначених Державною національною програмою «Освіта». Це також зумовлено необхідністю реалізації положень Концепції професійної освіти, Закону України «Про освіту» та Національної доктрини розвитку освіти в Україні.

Дослідження науковців, які вивчали інноваційну діяльність та її впровадження в закладах загальної освіти, є важливими для нашого дослідження. Зокрема, теоретичні аспекти інноваційних процесів у сфері освіти розглядали такі науковці, як І. Бех, М. Вовк, Р. Гуревич, М. Кадемія, І. Підласий, М. Поташник, О. Савченко та інші. Класифікацію педагогічних інновацій досліджували Л. Даниленко, О. Козлова, О. Попова та інші.

Мета цієї публікації – теоретично обґрунтувати використання інноваційних підходів до підвищення якості дошкільної освіти в умовах інклюзивного навчання, а також описати результати впровадження деяких з них у практичну діяльність закладів дошкільної освіти.

Дослідження проводилося на базі закладів дошкільної освіти України та охоплювало 30 сімей, які навчаються за інклюзивною формою навчання. Важливою частиною дослідження було спостереження за практичними заняттями у закладах дошкільної освіти, які впроваджують інноваційні методи навчання в інклюзивному середовищі. Спостереження за взаємодією дітей з особливими потребами та їх ровесників дало змогу проаналізувати ефективність методів, спрямованих на розвиток когнітивних і соціальних навичок дітей.

З метою збору емпіричних даних використовувався метод опитування, який дає змогу вивчити думки, ставлення та досвід педагогів, батьків та адміністрації закладів дошкільної освіти щодо інноваційних підходів в інклюзивній освіті. Анкети були структуровані з використанням закритих та відкритих питань, що дало можливість зібрати як кількісну, так і якісну інформацію.

Інноваційні підходи, які були досліджені та проаналізовані включали у себе універсальний дизайн навчання, диференційоване навчання, інтерактивні технології та методики розвитку емоційного інтелекту.

Універсальний дизайн навчання ґрунтується на створенні навчального середовища, яке підходить для всіх дітей, незалежно від їхніх індивідуальних потреб. Він передбачає використання різних способів подачі інформації, адаптацію методів оцінювання та підтримку активного залучення всіх дітей до навчального процесу. Диференційоване навчання передбачає використання методів, що враховують індивідуальні потреби кожної дитини, зокрема її рівень розвитку, здібності та особливі освітні потреби. Педагоги адаптують навчальні завдання, щоб забезпечити оптимальні умови для кожної дитини в інклюзивному середовищі. Використання цифрових технологій, таких як інтерактивні дошки, планшети, освітні програми та додатки, що сприяють залученню дітей з особливими освітніми потребами до навчального процесу входять до використання інтерактивних технологій. Такі технології дозволяють адаптувати матеріали під різні стилі навчання, а також забезпечують зворотний зв'язок та підтримують мотивацію. Нарешті, методики розвитку емоційного інтелекту – це впровадження програм, що спрямовані на розвиток емоційної компетентності у дітей, таких як управління емоціями, розвиток емпатії та навичок вирішення конфліктів. Це важливо для підтримки інклюзивного середовища, де діти навчаються поважати відмінності один одного.

Дослідження показало, що застосування універсального дизайну вплинуло на три основні показники: індивідуалізацію навчання, підтримку зацікавленості та мотивації, соціальну взаємодію. Універсальний дизайн підкреслює необхідність індивідуального підходу до кожної дитини, що дозволяє адаптувати методи навчання залежно від

когнітивних особливостей та рівня розвитку кожного вихованця. Інноваційні педагогічні стратегії дають можливість враховувати різні стилі навчання, зокрема, візуальний, аудіальний та кінестетичний. Завдяки різноманітним формам подачі матеріалу та можливості контролювати власний навчальний процес, діти стають більш зацікавленими у навчанні. Врахування їхніх особистих інтересів та надання вибору в навчальних завданнях підтримує внутрішню мотивацію до навчання. Такий дизайн сприяє створенню соціально інклюзивного середовища, де всі діти, незалежно від наявності особливих освітніх потреб, мають змогу взаємодіяти з однолітками. Це розвиває їхні комунікативні навички та сприяє емоційному розвитку.

Використання диференційованого навчання в інклюзивній групі дошкільного закладу освіти дало змогу покращити показники розвитку як у дітей з типовим розвитком, так і у дітей з особливими освітніми потребами. Зокрема, вдалося підвищити рівень засвоєння навчального матеріалу завдяки індивідуалізації підходу до кожної дитини, що сприяло кращій адаптації дітей до навчального середовища. Діти з особливими потребами отримали можливість працювати у власному темпі та з відповідною підтримкою, що позитивно вплинуло на їхню самооцінку та мотивацію.

Також було зафіксовано поліпшення соціальних навичок та взаємодії між дітьми, що сприяло розвитку емпатії та співпраці. Створення умов, де діти з різними рівнями здібностей працюють разом, допомогло виховати толерантність і взаємоповагу, підвищивши загальний рівень комунікативної та емоційної компетенції дітей.

Беззаперечними перевагами застосування інтерактивних технологій та методик розвитку емоційного інтелекту стали значне підвищення рівня залученості дітей у навчальний процес і розвиток їхніх соціально-емоційних навичок. Використання інтерактивних методів, таких як групові ігри, рольові вправи та симуляції, сприяло активнішій участі дітей в освітній діяльності, що покращило їхню здатність до взаємодії та співпраці з однолітками.

Особливу увагу слід приділити розвитку емоційного інтелекту, який дозволяє дітям краще усвідомлювати свої емоції, регулювати їх та проявляти емпатію до інших. Це, у свою чергу, сприяло створенню сприятливішого психологічного клімату в групі, зменшенню конфліктів і підвищенню рівня довіри між дітьми.

Отже, застосування універсального дизайну навчання, диференційованого навчання, інтерактивних технологій та методик розвитку емоційного інтелекту продемонстрували позитивну динаміку когнітивних та емоційних складових розвитку дітей дошкільного віку.

Література:

1. Даниленко Л. І. Творча педагогічна майстерня. Модернізація освітнього процесу в ліцеї економічного профілю: Наук.-метод. посібник. Київ, 2004. С. 48–61.
2. Інновації у вищій освіті : вітчизняний і зарубіжний досвід : навч. посіб. Innovations in higher education : domestic and foreign experience : Study manual / за заг. ред. І. В. Артёмова ; авт. кол. : І. В. Артёмов, І. П. Студеняк, Й. Й. Головач, А. В. Гусь ; рец. : В. І. Луговий, Ж. В. Таланова. Ужгород : ПП «АУТ- ДОР-ШАРК», 2015. 360 с.
3. Ярошик Я. В. Інноваційні технології в системі освіти України. 2020. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/05/218.pdf> (Дата звернення 05.09.2024).